

LNPA KURZEME IZVEIDOŠANA, DARBĪBA UN SAGRĀVE

1. *Meža kaķi* un nacionālo partizānu kustības veidošanās Kurzemē

Pētot nacionālo partizānu kustību Kurzemē, esmu saskārusies ar divējādu vēsturnieku viedokli. Pirmais, ka pamatus latviešu nacionālajai partizānu kustībai iedibinājusi nacistiskās Vācijas bruņoto spēku pretizlūkošanas dienesta organizētā SS Jagdverband „Meža kaķi” formējums.¹ Otrs viedoklis – pēc kapitulācijas partizānu kustībai laikus gatavotā organizācija izrādījās pati mazspējīgākā.

1945. gada martā SS Jagdverband Informācijas nodaļa izstrādāja vairākus iespējamās darbības projektus pretpadomju cīņas organizēšanā, viens no tiem bija „Latviešu nacionālo partizānu organizācija” (LNPO), Saskaņā ar šo projektu LNPO cīņas mērķis ir brīva, neatkarīga Latvija ar demokrātisku valsts iekārtu, tās rīcībā ir nelegālistu tīkls.²

Savukārt dokuments ar nosaukumu „Latviešu cīņas organizācijas nolikums” bija paredzēts kā aptveroša direktīva visu „LNPO”, respektīvi, „Mežakaķu” grupu darbībai.”³ Par organizācijas Jagdverband – Ostland vadītāju kļuva Boriss Jankavs un štābs atradās Kabiles pagasta „Druvās”

Jagdverband dalībnieks Fricis Kārklīšs liecinājis, ka pirms vācu armijas kapitulācijas Jankavs saņēmis uzdevumu no vācu komandantūras, ka kapitulācijas gadījumā, viņam jāformē no Jagdverband dalībniekiem speciālas partizānu grupas, kuru uzdevums turpināt cīņu pret padomju varu. Jankavam vācu komandantūra devusi pavēli vadīt šīs grupas – tika nodoti lietošanā ieroči, pārtika, formas tērpi un atstāta nauda no 200 – 300 cilvēku skaitam divām nedēļām. Jankavs it kā saņēmis 1,5 miljonus rubļu un norādītās mantas un naudu noglabājis speciāli aprīkotā bāzē, Kuldīgas apriņķa Rendas pagasta mežsarga Vilciņa mājas apkārtnē. „Man nav zināmas detaļas kādā veidā padomju varas orgāniem bija iespējams atrast norādīto bāzi, liecinājis Kabiles partizānu grupas komandieris Ēvalds Pakulis, bet runāja, ka no Jankava uzticības personām, kuram bija zināma bāzes vieta, uzrādīja padomju

¹ Meža kaķu traģēdija. Ilustrētā Pasaules Vēsture, nr. 3, 2011.

² Rasums A. SS – Jagdverband Ostland operācija „Mežakaķi” (1944 – 1945). Latvijas Vēsture, 2011, nr.1

³ Trautmanis A. Izlūkošanas noslēpumi. SIA Jelgavas tipogrāfija, 2015. – 324.lpp.

varas orgāniem, un visu mantību, tai skaitā arī 1,5 miljonu rubļu tik atrasti un konfiscēti.”⁴

Krimināllietās teikts, ka Kabiles grupas izveidotājs Kārkliņš Fricis bija pakļauts Jagdverband Kurzeme vācu armijas kapteinim Jankavam. Viss mainījies pēc kapitulācijas. Uz jautājumu: „Vai Kārkliņš partizānu grupu izveidoja pēc Jankava pavēles?” Ēvalds Pakulis atbild: „Nē. Partizānu grupu izveidoja Kārkliņš pats pēc savas iniciatīvas, nekādas direktīvas no augšas nesaņemot. Jankavs līdz manai ienākšanai grupā tikās ar Kārkliņu un viņam bija zināms, ka Kārkliņš veido partizānu grupu, bet nekāda Jankava ietekme Kārkliņam nebija. Kārkliņš par Jankavu atsaucās ļoti negatīvi.”^{5 6}

Pēc kapitulācijas Jankavam bija izveidota sava partizānu grupa ap 40 cilvēku, kura dislocējās Kabiles mežā „Muižas pļavu” apkārtnē, bez tam katrā Kurzemes pagastā bija Jagdverband *Meža kaķu* dalībnieki, kuri veidoja partizānu grupas. Ēvalds Pakulis liecina: „Cik daudz bija šādu grupu, man nav zināms, bet vadīt šīs grupas Jankavam neizdevās, jo viņš nebija autoritāte ne starp iedzīvotājiem, ne partizāniem! Jankavu neieredzēja un viņu uzskatīja par vācu ielikteni, alkoholiķi un neprašu vadīt jebkādu organizāciju.”⁷ Gadījās, ka mūsu grupa iegriezās kādās mājās un prasīja maizi, zemnieki maizi deva, bet norādīja, ka maizi nedot Jankavam un viņa *Meža kaķu* vīriem.”⁸

Vēsturnieks Henrihs Strods ir pretējās domās: „Meža kaķi” bija profesionāli sagatavoti cīņām ienaidnieka aizmugurē. Pēc Vācijas kapitulācijas arī šīs vienības aizgāja partizānos.[..] Latvijā izveidojās četras lielas nacionālo partizānu apvienības [..] Ziemeļkurzemē darbojās Latvijas Nacionālo partizānu organizācija ar vadītājiem B. Jankavu un A. Feldbergu.”⁹

Komentējot, profesoram Henriham Strodam, Boriss Jankavs nekad nav bijis LNPO vadītājs, uz ko norāda arī pats pētnieks: „LNPO vadītāja Borisa Jankava

⁴ LVA 1986. fonds, 1. apraksts, 28055 lieta, 1.sējums – 34.o.p.lpp.

⁵ LVA 1986. fonds, 1. apraksts, 28055 lieta, 1.sējums, 24.lpp.

⁶ Turpat, 39.lpp.o.p.

⁷ LVA 1986. fonds, 1. apraksts, 28055 lieta, 1.sējums – 35.lpp.

⁸ LVA 1986. fonds, 1. apraksts, 28055 lieta, 1.sējums, 35.lpp.

⁹ Strods H. Latvijas nacionālo partizānu karš 1944 – 1956. In: Okupācijas varu nodarītie postījumi Latvijā 1940 – 1990. Daugavas Vanagi, Stokholma – Toronto, 200. – 238.lpp.

krimināllietā nav pieejama neviena materiāla, kas sniegtu informāciju par LNPO tiešu sadarbību ar kādu no citām Latvijas nacionālo partizānu organizācijām.”¹⁰

Par to, ka Jankavs nav ne LNPO vadītājs liecina Pakulis Ēvalds: „Visās sanāksmes, kurās es piedalījos Boriss Jankavs nepiedalījās.”¹¹

Borisa Jankava 40 cilvēku partizānu grupa pastāvēja līdz 1945. gada jūnija mēnesim, tad tā sašķēlās un no tās izveidojās: Mūsiņa grupa 10 cilvēku sastāvā, kura aizgāja uz Vidzemi 1945. gada oktobrī, un Laberta grupa, kura jau aizgāja jūlijā. Palikušie partizāni ar Jankavu izklīda pa dažādām Kurzemes partizānu grupām, bet ar Jankavu palika vien radists Jānis Eidemanis ar segvārdu „Čārlis” un Aleksandrs Strupiņš segvārds „Džambuls”.¹²

Ēvalds Pakulis liecina: „Jankavam ar citām grupām sakaru nebija, bet pēc Emīla Šmita teiktā, bija sakari ar galveno štābu Usmas ezera apkaimē Zlēku pagastā, kura mērķis bija apvienot visus Kurzemes partizānus. Fricis Kārkliņš teicis, it kā štābs izveidojis jaunu Latvijas valdību, izdeva avīzes „Tēvzemei un Brīvībai” un „Kurbads”. Kārkliņa grupai bija *pasta kaste*, bet Kārkliņš no štāba saņēmis tikai vienu pavēli 1945. gada septembrī – par pāriešanu uz ziemas nometni. Pēc manas atnākšanas Kārkliņa grupā oktobrī, *pasta kaste* vairs nedarbojās. Kārkliņš teica, ka štābs ir iznīcināts un vairs nepastāv.”¹³

2. Latvijas nacionālo partizānu organizācija (LNPO)

1945.gada 8.maijā, „Latvijas operatīvais štābs” oficiāli beidza pastāvēt. 1945. gada jūlijā, lai daudz maz realizētu SS Jagdverband Ost iecerētos pasākumus sanāca Teodors Jansons, Roberts Krastiņš, Freds Launags, Romans Šternbergs un Kristaps Kadiķis. Viņi pieņēma lēmumu organizēt LNPO vadības štābu, kurā bija paredzēts organizēt divas daļas – operatīvo un politisko un nolēma politisko štābu izvietot Zlēku pagasta mežā, divos vēl kureliešu celtajos bunkuros.¹⁴

¹⁰ Strods H. Latvijas nacionālo partizānu karš 1944 – 1956, 1.sēj.m 164.lpp.

¹¹ 1986. fonds 1. apraksts, lieta 20855, 1. sējums – 68.lpp

¹² Turpat, 35.lpp.

¹³ Turpat, 32.o.p.lpp.

¹⁴ Trautmanis A. Izlūkošanas noslēpumi. SIA Goldberg Trust, 2015, 328.lpp.

Pēc kapitulācijas Teodors Jansons tika ievainots un lai nekristu padomju gūstā viņš izdarīja pašnāvību. Trūkstot vadošam sastāvam, LNPO izplatīja leģendu, ka organizāciju patiesībā vadot kāds neesošs pulkvedis. Šis uzdevums bija pretinieku maldināšana un partizānu grupu kopā saturēšana.¹⁵ LNPO sakaru grupa, kurā ietilpa Šternbergs, Krastiņš un Launags, 1945.gada otrajā pusē nodarbojās ar jaunu partizānu grupu lokalizēšanu un iesaisti organizācijā, kā arī ar partizānu grupu darbības saskaņošanu.¹⁶

Līdzīgi kā visā Latvijas nacionālo partizānu kustībā, arī LNPO nav zināms precīzs šīs organizācijas dalībnieku skaits. 1945.gada septembrī, LNPO vienotajā štābā darbojušies vismaz 325 **partizāni**.¹⁷

1945. gada 15. augustā Freds Launags sasauca štābu darbinieku un tuvāko grupu vadītāju sanākumi, kas bija pieskaņota avīzes „Tēvzemei un Brīvībai” otrā numura iznākšanai. Tika pieņemts lēmums, ka štāba grupa uz laiku pārcels savu uzturēšanās vietu pie mazā Lakšu ezera, tā dienvidu galā. Tika mainīta dislokācijas vieta arī vairākām LNPO grupām, kas atradās Usmas ezera rajonā, un izveidota stabila sakaru sistēma starp šīm grupām. Tomēr starp grupām ir zema konspirācija un nedisciplinētība un 1945. gada 11. septembrī IeTK operatīvā grupa arestē grupas sakarniekus, tiek veikti uzbrukumi partizānu grupām, kā rezultātā tiek paralizēta organizācijas darbība.

LNPO štāba grupa izjūk, jo Robertu Krastiņu nogalina kaujā, Romanu Šternbergu apcietina, bet Fredam Launagam 1945. gada 31. novembrī palaimējas nokļūt Gotlandē.

Pēc LNPO sagraves Kabiles Kārklīņa grupa caur izveidotajām partizānu sakaru grupām mēģināja izveidot kontaktus ar kādu Kurzemes partizānu grupu apvienību, bet bez rezultāta, jo tāda apvienība nepastāvēja.¹⁸ “

¹⁵ Launags, F. *Archīvs*, 1987, Nr. 27, 185.lpp.

¹⁶ Turpat.

¹⁷Jansons R. Vai kalendārā svītros 16.martu? *Ir.lv*, 16.marts, 2012. Pieejams: <https://www.ir.lv/2012/3/16/vai-kalendara-svitros-16-martu> [aplūkots 10.05.2014.].

¹⁸ LVA 1986.fonds, 1.apr., 28055 lieta, 1. sēj. – 146.lpp.

Par LNPO mantinieku varētu būt Alberts Feldbergs un viņa vadītā Latviešu Nacionālā Pretestības Organizācija (LNPO), kura vēlāk izveido sakarus ar Ēvalda Pakuļa vadīto LNP „Kurzeme”. Feldberga vadītā LNPO izdod avīzes „Mūsu Sauksme” un „Kurbads”. Par Alberta Feldberga vadītās LNPO izveidi būtu vajadzīgi jauni pētījumi.

Ziemeļkurzemes partizānu organizācija (ZPO)

1945.gada 9.septembrī Kurzemē, Ventspils apriņķa Zlēku pagasta mežā, zem segvārda „Dziesmusvētki” notika nacionālo partizānu vienību vadītāju sanāksme un tika nodibināta „Ziemeļkurzemes partizānu organizācija” (turpmākajā tekstā kā ZPO), VDK ziņoja, ka ZPO sastāvā ir 14 partizānu vienības 300 cilvēku sastāvā¹⁹.

Par tās vadītāju tika iecelts bijušais latviešu leģiona 19.divīzijas 42.pulka rotas komandieris virsleitnants Miervaldis Ziedainis, bet par štāba vadītāju tika iecelts viņa bijušais cīņu biedrs leitnants Aleksandrs Zutis,²⁰ kuri nekādā ziņā nav saistīti ar Jagdverband Ost operāciju *Meža kaķiem*. Sanāksmes laikā tika lemts arī par sakaru nodibināšanu ar „Latvijas Centrālo Padomi” Zviedrijā.²¹ Par to liecina arī partizānu rīcībā esošās četras rācijas.²²

Par organizācijas galveno mērķi kļuva visu Kurzemes partizānu grupu apvienošana, kā arī jaunu cīnītāju piesaiste.²³ Par vienu no pirmajiem un svarīgākajiem organizācijas uzdevumiem tika izvirzīta kontaktu veidošana ar

¹⁹LVA, 270.f., 1c. apr., 126.l. (LPSR Iekšlietu Tautas komisariāta informācijas apkopojums par bandu darbību LPSR teritorijā un speciālie ziņojumi par negadījumiem un noziegumiem, 3.daļa), 81.lp.

²⁰Bērziņš, A.(red.). *Latviešu karavīrs Otra pasaules kara laikā: dokumentu un atmiņu krājums*, 11.sēj., 138.lpp.

²¹Turpat.

²²LVA, 270.f., 1c. apr., 126.l., 81.lp.

²³Vasiļevskis, J. Nacionālo partizānu darbības sākums Kurzemē beidzoties 2. Pasaules karam. Pieejams: <http://lpra.vip.lv/vasilevskis.htm> [aplūkots 09.05.2014.].

Vidzemes un Latgales nacionālo partizānu organizācijām. Šajā laikā partizānu vidū arī pastāvēja ideja par Trešā pasaules kara sākumu un rietumvalstu uzbrukumu PSRS. Līdz ar to, organizācija bija izstrādājusi aizsardzības un uzbrukuma plānu, kas paredzēja uzbrukt Sarkanās armijas vienībām, traucēt tās kustību Latvijā un iznīcināt tās tehniku. ZPO sabiedrotajiem bija paredzējusi arī prezentēt Latvijas Republikas jauno valdību.²⁴

Taču jau 1945. gada 30.septembrī, PSRS VDM 5.strēlnieku divīzijas karaspēks sagūstīja ZPO sakarnieku Pētersonu, pie kura tika atrasti dokumenti no 9.septembrī Ventspils pagasta Zlēku pagasta mežā notikušās nacionālo partizānu sapulces.²⁵ Dokumentos bija pieminēti arī ZPO vadītāju vārdi, kas LPSR VDM deva pamatu šo cilvēku arestam. Tā 1945.g. 5.oktobrī, pēc izsekošanas Miervaldis Ziedainis un Aleksandrs Zutis tika arestēti. Tādā veidā tika likvidēta organizācijas vadība.²⁶

ZPO darbības periods bija ļoti īss, tādēļ maz ticams, ka šī organizācija spējusi veikt kādas būtiskas un vērtīgas aktivitātes. Savus izvirzītos mērķus tā nebija sasniegusi.

3.KABILES NACIONĀLO PARTIZĀNU GRUPAS IZVEIDE UN DABĪBA

3.1 Kārklīņa Kabiles grupas izveide

Latviešu Nacionālo Partizānu Apvienības „Kurzeme” (LNPA „Kurzeme”) kodolu jeb štāba grupu veido Kabiles nacionālo partizānu grupa, kuras pirmais tās

²⁴Jansons R. Vai kalendārā svītros 16.martu? *Ir.lv*, 16.marts, 2012. Pieejams: <https://www.ir.lv/2012/3/16/vai-kalendara-svitros-16-martu> [aplūkots 10.05.2014.].

²⁵Strods, H. *Latvijas nacionālo partizānu karš 1944 – 1956*, 1. sēj., 166. lpp.

²⁶Bērziņš, A.(red.). *Latviešu karavīrs Otra pasaules kara laikā: dokumentu un atmiņu krājums*, 11.sēj., 139.lpp.

komandieris ir vietējais bijušais Kuldīgas aizsargu pulka vada komandieris Fricis Kārkliņš. Uzreiz pēc kapitulācijas 1945. gada vasarā viņš izveido partizānu grupu – no mazām grupiņām un vientuļiem partizāniem, lai cīnītos pret Sarkanās armijas patvaļu, sagaidītu Rietumvalstu militāro palīdzību un atjaunotu Latvijas valstisko neatkarību.²⁷

Par partizānu grupu izveides apstākļiem varam uzzināt no LNPA „Kurzeme” komandiera Ēvalda Pakuļa pratināšanas lietas. Viņš pirms vācu armijas kapitulācijas dienējis Tukuma apriņķa Aizupes pagastā 19 SS divīzijas štāba rezerves bataljona pārsūtīšanas punktā. 1945. gada 8. maijā bataljons saņēmis pavēli par ierašanos Vārmes pagastā, bet nonākot līdz Kabiles pagastam, saņemta pavēle par kapitulāciju. „Manas rotas komandieris leitnants Salna nolasīja mums bataljona komandiera pavēli par kapitulāciju, kurā bija pavēlēts saglabāt mieru un disciplīnu, neizklīst un gaidīt pavēli par ieroču nodošanu un gūstekņu reģistrāciju. Pretstatā šai pavēlei rotas komandieris leitnants Salna uzstājās ierindas priekšā un paziņoja, ka viņš nepadosies un ieteica katram glābties, kā var. Salna paziņoja, ka viņš ies mežā un turpinās cīņu pret padomju varu, tad ar viņu vēl četri virsnieki un divi seržanti, sakraujot pajūgā ieročus, munīciju, produktus devās uz Dundagas mežiem. Es arī piekritu Salnam, padoties sarkanajai armijai negribēju, tāpēc pieaicināju savus labākos draugus – jaunāko leitnantu Kārli Gertneru, seržantu Bernhardu Ozoliņu un nolēmām rīkoties.”²⁸

Līdz septembrim leģionāri slēpušies, līdz viņi nonāk partizānu nometnē Kabiles mežā, mežsarga mājas „Jauntreknes” apkaimē, kurā bija 16 partizāni. Fricis Kārkliņš piekritis uzņemt grupā un iedevis segvārdus.²⁹

²⁷ LVA1986 fonds, 1. apr. .28055, 2.sēj., 142. lpp.

²⁸ 1986. fonds 1 apr., lietas nr. 28055, 1. sēj. ,16.lpp.

²⁹ Turpat., 22.lpp.o.p.

Kabiles grupas dalībnieku mērķis pāriešanai nelegālā stāvoklī ir noorganizēt atbalsta bruņotas spēku vienības un kaitēt padomju varas nostiprināšanai līdz kara sākumam starp Angliju un Padomju Savienību, kas pēc viņu pārlicības ir neizbēgams jau tuvākajā laikā.³⁰ Gaidot karu, partizānu uzdevumi bija:

- neitralizēt vai likvidēt personas, kas palīdz padomju varas orgāniem cīņā pret nacionālajiem partizāniem
- dezorganizēt padomju iestāžu darbību
- laupīt padomju kooperatīvus, piena pārstrādes punktus
- laupīt padomju aktīvistu saimniecības
- veikt bruņotus uzbrukumus iznīcinātāju bataljonu kaujiniekiem un milicijas darbiniekiem

Ē. Pakulis saskata nepilnības Kārkliņa vadīšanas stilā un Kabiles grupu raksturo kā grupu ar vāju disciplīnu: 1) aiziet no grupas varēja bez komandiera atļaujas, vajadzēja pateikt, kad atgriezīsies

2) partizāni gāja uz viensētām, kur un kā gribēja

3) sardze netika izlikta, bija ik rīta apgaita apkārtnes pārbaudei.³¹

3.2 Kabiles Kārkliņa partizānu grupas sakaru tīkla veidošana

Jau 1945. gada vasarā partizānu grupas sāk veidot grupu sakaru tīklu (skat.tab.). „Mēs uzturējām saikni un mērķis bija informācijas apmaiņa gadījumā, ja kādu grupu iznīcina, tad dzīvi palikušie grupas partizāni var atrast pajumti citā grupā. Tādā veidā

³⁰ 1986. f., 1. apr., 28055 lieta, 1.sēj., 143.lpp.

³¹ Turpat, 23.lpp.

mums bija sakari ar Bruņa, Legzdiņa, Krišjāņa, Jankava grupām, kas turpinājās līdz 20. 12. 1945.”³² (skat. tabulu).

Kā notika sakaru veidošana, varam uzzināt no krimināllietas: „1945. gada 15 oktobrī Vanags Jānis un Dižgalvis Ansis devās uz Kabiles pagasta „Truļu” mājām iegūt pārtiku. Truļos dzīvoja policijas leitnanta Radziņa sieva – „Kaucošā Boja”, kuras vīrs atradās mums nezināmā partizānu grupā. „Kaucošā Boja” paziņoja, ka Abavas upes rajonā dislocējās partizānu grupa, kurā uzturas viņas vīrs ka grupai ir sakari ar vēl divām partizānu grupām. Otrdienās šī grupa apmeklēja Rendas pagasta „Būdnieku” mājas. Atstājām viņiem vēstuli, kurā norunājām tikšanos pēc nedēļas netālu no Rendas pagasta „Rijkalniem”. Pēc nedēļas mēs atnācām uz norunāto vietu un mūs sagaidīja trīs partizāni no Bruņa un no Legzdiņa grupas leitnants Cimdiņš un vairāki cilvēki. Bruņa grupas vadītājs mums izstāstīja, ka viņi uztur sakarus ar vēl vienu grupu, kuras vadītājs ir Krišjānis Mārtiņš.”³³

3.3 LTS(p)A 1. divīzijas veidošanas neizdošanās

Kārklīņa Kabiles grupā 1945. gada decembrī ierodas Jānis Vilcāns „Mazais” Antona Juhņeviča līdzgaitnieks no Daugavpils apriņķa Vārkavas pagasta Šultu sādžas, Latgales partizānu pulka un Latviešu Tēvzemes Sargu partizānu Apvienības LTS(p)A veidotājs un Ādolfs Kūrējs „Moskvīters” ar LTS(p)A pilnvarām Kurzemes 1. divīzijas formēšanai.

Vilcāns informēja, ka LTS(p)A Latgalē ir izveidota pēc Latvijas Ulmaņa valdības vēstnieka Kārļa Zariņa Anglijā rīkojuma. Latgalē un Vidzemē saformētas 2 divīzijas, bet Zemgalē 2 pulki, bet Kurzemei atstāts 1. numurs, tā kā LTS(p)A ir pārliccināta, ka

³² LVA 1986.f.,1. apr., 28055 lieta, 1. sēj., 39.lpp.

³³ Turpat.,36.lpp.

Kurzemē tiks izveidota divīzija, pamatojot ar to, ka Kurzemes mežos slēpjas vairāki tūkstoši leģionāru. Vilcāns uzrādījis pilnvaras un deva partizānu grupai apspriešanai LTS(p)A statūtus, kuru autentiskumu apšaubīja partizāns Ansis Dižgalvis, jurists bijušais Latvijas Republikas tiesas palātas eksperts, pamatojot, ka statūti ir redzēti, kādai Latvijas Republikas laika organizācijai, kuru vēlāk Kārlis Ulmanis aizliedzis. Kabiles grupas partizānu lielākais vairums nepiekritis organizācijas nolikumam, jo tas paredzēja iekļaut pretpadomju darbībā plašas iedzīvotāju masas. „Mēs uzskatījām, ka tas neizbēgami novedīs pie partizānu grupu atklāšanas un likvidēšanas.”³⁴

Divīzijas veidošanas piekritēji bija Legzdiņa un Krišjāņa grupu pārstāvji. Artūrs Ernests Legzdiņš deva rakstisku zvērestu, un apsolvās pieņemt partizānu divīzijas komandiera pienākumus, bet Grasis Leonīds arī no Legzdiņa grupas tika iecelts par divīzijas štāba priekšnieku un viņi apsolvās uzsākt divīzijas formēšanu.³⁵ 26.12.1945. MVD karaspēks atrada Krišjāņa grupas novietni, cīņas gaitā tika nogalināti 2 partizāni, palikušie 5 partizāni, pievienojās Legzdiņa grupai. 27.12.45. NKVD karaspēks atklāja Legzdiņa bunkuru, kā rezultātā Legzdiņš un citi 7 partizāni gāja bojā, pārējie izklīda pa citām grupām. Vilcāns turpmāk bija ierindas partizāns dažādās grupās un maija mēnesī 1946. gadā viņš devās caur Lietuvu atpakaļ uz Latgali.

3.7. Kabiles grupas darbība Ēvalda Pakuļa vadībā

Kabiles pagastmājas veiksmīgā ieņemšana un Āpuznieku kaujas leģendārā uzvara – ziņa par kabiliešu veiksmīgo darbošanos izplatījās pa visu Kurzemi, un daudzi partizāni turpmāk vēlējās cīnīties komandiera Ēvalda Pakuļa vadībā 1946. gada maijā grupā darbojās 57 partizāni.

Kabiles pagastmājas veiksmīgā ieņemšana un Āpuznieku kaujas leģendārā uzvara – ziņa par kabiliešu veiksmīgo darbošanos izplatījās pa visu Kurzemi,

³⁴ LVA 1986.fonds, 1.apr., 28055 lieta, 1. sēj., 176.lpp.

³⁵ LVA 1986.fonds, 1.apr., 28055 lieta, 1. sēj.,47.lpp.

novērtējot Ēvalda Pakuļa organizatora spējas, partizāni ievēlēja viņu par komandieri – vecāko aizsardzības jautājumos un kauju vadīšanā, bet Kārkliņš tika apstiprināts par komandiera vietnieku saimnieciskajos jautājumos, kā dēvēja partizāni par „Intendantu” un izvirzīti daži palīgi.

Pakulis kā grupas komandieris, uzstādījis noteikumus, par disciplīnas un kaujas spēju paaugstināšanu grupā. Partizāni priekšlikumam piekrita, līdz ar to veikta reorganizācija un noteikta stingra iekšējā kārtība grupā.

- Komandiera vietniekam Kārkliņam pienākums apgādāt grupu ar pārtikas produktiem, un pārējām nepieciešamajām mantām. Viņa bija pienākums, sagatavot uz izvest laupīšanas
- Ēvalda Pakuļa pārziņā bija nodibināt sakarus ar pārējām grupām, ar kurām sakaru nebija. Par sakarnieku grupas vadītāju iecēlu partizānu Ansi Dižgalvi „Prokurors” un viņa palīgs Jānis Vanags „Kaminskis”, kurš labi pārzināja vietējos ceļus un labi orientējās kartē. Grupas vadītājs varēja ņemt līdzī cilvēkus, pēc nepieciešamības.
- Partizāni sadalīti 3 grupās, kurās iecelti mazo grupu komandieri, kas atbildīgi par saviem cilvēkiem un vienmēr turēja tos kaujas gatavībā.

Partizānu grupas iekšējā kārtība :

- celšanās pēc signāla
- dienā var atpūsties neizģērbies, tikai apģērbā un apavos
- nometnes apsardzei dienā nolikti divi ārējie posteņi: viens aptuveni 800 metrus, otrs 100 metrus no nometnes, naktī sargāja viens postenis, gandrīz pie pašas nometnes.
- partizānu aiziešana no nometnes tikai ar komandieru Pakuļa un Kārkliņa atļauju, to deva skatoties pēc apstākļiem un noteica atgriešanos nometnē. Atļauju par aiziešanu uz vairākām diennaktīm noteica tikai ārkārtējos gadījumos.
- Grupā ieviesa stingru disciplīnu, un katram partizānam vajadzēja izpildīt sava komandiera pavēles.
- Pastāvēja kārtība – visas laupīšanas un slepkavības, kas bija partizānu cīņas taktika cīņā pret padomju varu, apstiprināja visi grupas dalībnieki. Šie

jautājumi vienmēr tika likti uz balsošanu, ja operācijas gaitā ir neveiksmes, atbildība gulstas uz visiem.³⁶

Ēvalds Pakulis liecina: „ Es uzskatīju ka laupīšanas ir soda veids ļaudīm, kas lojāli padomju iekārtai.”³⁷

Pakulis ieteicis – vietā, kurā veic laupīšanas, nenogalināt apsūdzēto, bet nogalināt tādā gadījumā, ja viņš paliek lojāls padomju varai vēl pēc laupīšanas. Padomju aktīvistiem brīdinājumam piemērot miesas sodus – piekaujot, bet sievietēm nogriezt matus. Soda mēru veikt tikai tiem ģimenes locekļiem, kuri to pelnījuši, pirms tam izvedot pilnīgu pārbaudi un izmeklēšanu. Galīgo spriedumu neveikt mājās, bet nolemtos cilvēkus sagaidīt uz ceļa vai tādā vietā, kur neviens to neredz, ievest mežā, tur nošaut un līķi noglabāt tā, ka neviens nezina, kas ar viņu noticis. „Es uzskatīju, ka tāds veids novedīs pie lielām bailēm un visi padomju aktīvisti baidīsies. Laupīšanās ieteicu neņemt vērtslietas, pulksteņus u.t.t. bet ņemt ko vajag partizāniem – drēbes, apavus, produktus.”³⁸

Lai varētu cīnīties un būt kaujas gatavībā, katrs partizāns grupā ienācis ar savu ieroci un munīciju, savācot pamestos ieročus pēc vācu armijas kapitulācijas. Daļa ieroču iegūta uzbrukumos, atbruņojot iznīcinātāju bataljona kareivjus. Ieroču sagāde uzticēta grupas sakarniekam Albertam Daukšam, kurš tos ieguvis no partizāna Ozola „Prefekts”, kas darbojies pie Kandavas dzelzceļa stacijas Talsu apriņķī.

LNP KURZEME IZVEIDE

1946. gada pavasarī Ēvalda Pakuļa grupai bija nodibināti sakari ar „ Kirila”, „Oļģerta”, Višķinda, Čuriška, Kārkliņa „Atamana” u.c. grupām. Grupu satikšanās reizēs partizāni apmainījās pieredzē, uzskatos un dažreiz noorganizēja neoficiālas sanāksmes. Vienā no tādām sanāksmēm aprīļa mēnesī, Jankavs izvirzījis jautājumu par visu partizānu grupu apvienību izveidošanu. Šajā sanāksmē noteiktu lēmumu

³⁶ LVA 1986. f., 1. apr., 28055 lieta, 1., 48. – 49.lpp.

³⁷ Turpat, 49.lpp.

³⁸ LVA 1986. f., 1. apr., 28055 lieta, 1.sēj., 54.lpp.

nepieņēma, jo klāt nebija pārējo sakaru grupu vadītāji, tādēļ tika nolemts sasaukt visu grupu pārstāvju sapulci 9. maijā.³⁹

4.2.1. LNP „Kurzeme” dibināšana un tās uzdevumi

1946. gada 9. maijā Kuldīgas apriņķī pie Abavas mežā „Oļģerta” nometnē notika Kurzemes partizānu grupu apvienotā sanāksme, kurā piedalījās pārstāvji no 7 grupām, kopskaitā 21 pārstāvis. Šajā sanāksmē tika uzstādīts jautājums par vienota vadības centra izveidošanu un partizānu grupu koordinēšanu.⁴⁰

Tajā piedalījās:

- Kabiles grupa – Ēvalds Pakulis „Šerifs”, Ansis Dižgalvis ”Prokurors” un Jānis Vanags „Kaminskis”.
- „Oļģerta” grupa – „Oļģerts”, „Kārlis”, „ Tarzāns”, „Vilcāns „Mazais”
- ”Kirila” grupa – „Kirils”, Radziņš „Inspektors”, Grasis Leonīds
- Kārkliņa „Atamana” grupa –, vadītājs Kārkliņš un vēl 2 partizāni
- Misiņa grupa –Misiņš un vēl divi partizāni
- Višķinda grupa – Višķinds un vēl 2 partizāni
- Čurišķa grupa – Čurišķis „Tankubriesma”.⁴¹

Pakulis Ēvalds izskaidro klātesošajiem, ka partizānu starpā izvirzas jautājums par partizānu štāba nepieciešamību. „Es paudu savu viedokli, ka štābs nav vajadzīgs, jo tad ir vajadzīgi teritoriālie resursi ar kuriem operē štābs. Bez tam, ir vajadzīgi visu partizānu saraksti štāba kancelejai un štāba mītni. Es biju kategoriski pret, lai uzskaitītu grupu darbību. Es biju piesardzīgs, ka saraksti var nonākt IeTK rokās, un tā visu iznīcinās.

Sapulces vadītājs partizāns Ansis Dižgalvis „Prokurors” ieteica atteikties no štāba organizēšanas, bet par vadošo grupu iecelt Kabiles grupu skaitliski lielākās un spēcīgākās partizānu grupas un par apvienības komandieri iecelt Ēvaldu Pakuli, kuram kara gadījumā ir vienpersoniska vara un uzticēja:

³⁹ LVA 1986. f., 1. apr., 28055 lieta, 1.sēj.,51. lpp. o.p.

⁴⁰ LVA 1986. f., 1. apr., 28055 lieta, 1.sēj., 155. lpp.

⁴¹ LVA 1986. f., 1. apr., 28055 lieta, 1.sēj., 51.lpp.o.p.

1.Kara gadījumā nekavējoties sasaukt ārkārtēju sanākumi ar visu partizānu grupu pārstāvjiem un tajā jāievēl vadošais partizānu grupu štābs. Ja apstākļi neļauj sasaukt šādu sanākumi, tad komandierim Pakulim ir tiesības personīgi izdot pavēles un veikt aktīvas darbības, izmantojot visas grupas, kuru pārstāvji atrodas sapulcē. Komandiera nāves gadījumā, pakāpe automātiski pāriet pie cita Kabiles grupas vadītāja, gadījumā, ja grupu iznīcina pilnīgi – LNP „Kurzeme” vadība pāriet pie lielākās LNP „Kurzeme” grupas komandiera, līdz nākamās sanāksmes sasaukšanai.

2.Sekot, lai katra grupa darbotos tikai savā noteiktā dislokācijas teritorijā, jo pēc katra uzbrukuma sekoja izsekošana no padomju orgānu puses. Ja noteiktās teritorijas grupa nezina, ka veikts uzbrukums, var ciest grupa un tās atbalstītāji.

3. Par cīņas taktiku pret padomju valsti, Pakulis izteica savu viedokli par laupīšanu un terora aktiem līdzvērtīgi kā savā Kabiles grupā

Jānis Vanags “Kaminskis” ieteica visām partizānu grupām pieņemt vienu nosaukumu „Latviešu nacionālie partizāni „Kurzeme”. Priekšlikums tika pieņemts. Viņš ieteica visiem partizāniem nēsāt pārsienamas zaļas roku lentas ar emblēmu un partizānu formējuma nosaukumu ”LNP Kurzeme”.⁴² Kaminska priekšlikums tika pieņemts citā redakcijā, rokas lentas izgatavot, bet nevalkāt, tikai kara gadījumā. Redzot šādas lentas kaujinieki var veikt rīcību pret partizāniem, tos izsekojot. Misiņš ieteica izdot partizānu avīzi no „LNP Kurzeme” partizāniem. Konspirācijas nolūkos priekšlikums tika atcelts, jo avīzi izplatot starp iedzīvotājiem, tā varētu nonākt VDTK rokās.

Pakulis ieteica nākamo sanākumi noturēt jūnijā. Nolēma, ka Pakulim jāuztur sakari starp visām grupām un katra grupai jābūt sakariem ar grupu, kas dislocējas kaimiņos. Kaimiņu grupa zināja kaimiņa grupas novietni un pēc vajadzības nosūtīja uz kaimiņu grupu savu sakarnieku

LNP Kurzeme otrā grupas sanāksme

Nākamā sanāksme notika 1946. gada maija beigās, kurā piedalījās pārstāvji no iepriekšējām 7 grupām un vēl diviem partizāniem no Būmaņa un „Sesku ūsa”

⁴² LVA 1986. f., 1. apr., 28055 lieta, 1.sēj., 54.lpp.o.p.

grupām – 9 grupas. Grupas komandieris Kārlis Brīvnieks „Misiņš” savā ziņojumā atklāja, ka viņam zināms, ka VDTK darbinieki iesūtot savus cilvēkus partizānu grupās ar uzdevumu atklāt partizānu atrašanās vietas.

Sanāksmes beigās, pastiprinot partizānu drošību, sapulces dalībnieki uz rakstāmmašīnas uzrakstīja uzsaukumu – nevienam mežā nerādīties, tos uzskatīs par špioniem un nošaus. Izdeva arī proklamācijas lapu. Nolēma nākamo sapulci sasaukt jūlijā.⁴³

4.4 LNP „Kurzeme” trešā grupas sanāksme kopā ar LNPO

1946. gada jūlija mēneša beigās Pakulis izsaucis visu partizānu grupu pārstāvjus uz LNP „Kurzeme” sanākumi. Sanāksmes vieta pie Rendas pagasta „Lāči” viensētas, 600 metrus no Lāču mājām ziemeļu virzienā.⁴⁴

Sanāksmē piedalījās 8 grupas: 15

- Pakuļa Kabiles grupas – Pakulis „Šerifs”, Dižgalvis „Prokurors”, Kristolcs Ernests „Vecais brālis”, Poļakovs „Pats”
- „Oļģerta” Usmas grupa – „Oļģerts”, „Kirils”, Radziņš „Inspektors”, „Tarzans”, „Kārlis”
- Misiņa Puzes grupa – Misiņš, un vēl divi partizāni, kam uzvārdi nezināmi,
- no Višķinda Piltenes grupa – Višķinds, un vēl viens partizāns, kam uzvārds nezināms
- Čurišķa Kanādas piecīši grupa – Čurišķis, Bērziņš „Mazais”,
- Hofmaņa grupa – Hofmanis „Korporels”, un vēl viens partizāns,
- Kārkliņa „Atamana” grupa – Kārkliņš, un vēl viens partizāns.
- „Sesku ūsa” – komandieris un vēl viens partizāns.⁴⁵

Bez LNP „Kurzeme” pārstāvjiem, „Oļģerts” bija uzaicinājis pārstāvjus no Latviešu Nacionālās Pretestības Organizācijas (LNPO), tie atnāca 15 – 20 cilvēki⁴⁶

⁴³ LVA 1986. fonds, 1. apraksts, 28055 lieta, 1.sējums – 60.lpp.o.p.

⁴⁴ Turpat, 61.lpp.o.p.

⁴⁵ LVA 1986. fonds, 1. apraksts, 28055 lieta, 1.sējums – 62.lpp.

⁴⁶ LVA 1986. f., 1. apr., 28055 lieta, 1.sēj., 62.lpp.

Ēvalds Pakulis liecina: „Sanāksmē piedalījās ap 70 cilvēku.”⁴⁷

Dienas kārtībā tiek iekļauts jautājums par LNP „Kurzeme” ar LNPO apvienošanu ar ziņojumu uzstājās Dižgalvis . Runātājs norādīja, ka sanāksmē piedalās partizānu grupas apvienotas zem vienotas Pakuļa vadības un saucas Latviešu Nacionālie Partizāni „Kurzeme” (LNP”Kurzeme”) – kas ir viens formējums. Otrs formējums ir partizānu grupu un pagrīdes dalībnieku organizācija, kas dzīvo legāli, apvienotas zem vienas Feldberga vadības un saucas Latviešu Nacionālā Pretošanās Organizācija (LNPO). Abām apvienībām ir viens kopējs mērķis un vienoti cīņas līdzekļi, tāpēc viņš iesaka formējumus apvienot ar citu nosaukumu.⁴⁸

LNPO vadītājs Feldbergs teica, ka viņa grupas nosaukums atbilst grupas saturam – apvienība LNPO nav partizānu grupu apvienība, bet ir pagrīdes organizācija, kurā piedalās partizānu grupas un pagrīdes organizācijas biedri, kas atrodas legālā un puslegālā stāvoklī. Feldbergs norādīja, ka mērķis abām apvienībām viens, bet cīņas formas dažādas. Latviešu Nacionālā Pretošanās Organizācija uzskata par iespēju un nepieciešamību cīņā pret padomju varu, iesaistīt plašas tautas masas, piemērojot aģitāciju un propagandu, kas esot primārā darbība organizācijā, bet laupīšanas un teroraktus, organizācija uzskata kā neizbēgamu un nepieciešamību, kuru pielieto vardarbīgos apstākļos. Feldbergs ieteicis klātesošajiem pieņemt politisku platformu piekrītot LNPO taktikai un apvienoties vienā organizācijā Latviešu Nacionālā Pretošanās Organizācija, šis nosaukums atbilstot formulējumam.⁴⁹

Pēc Feldberga uzstājies Pakulis Ēvalds un vēlreiz izskaidrojis savu viedokli, par plašu tautas masu neiekļaušanu:

Tad Feldbergs paziņojis, ka viņš nepiekrīt sanāksmes dalībnieku priekšlikumam un, „ ja viņam nepiekrīt, tad viņš uz mūsu sanāksmēm var arī nenākt.”⁵⁰

⁴⁷ Turpat, 62.lpp.

⁴⁸ LVA 1986. fonds, 1. apraksts, 28055 lieta, 1.sējums – 66.lpp.

⁴⁹ LVA 1986. fonds, 1. apraksts, 28055 lieta, 1.sējums – 66.lpp.

⁵⁰ LVA 1986. f., 1. apr., 28055 lieta, 1.sēj., 67.lpp.

Dižgalvis izteicis priekšlikumu: ka katra no partizānu grupām, pēc to vēlēšanas, var pievienoties kādā no apvienībām LNPO vai LNP „Kurzeme” un pieņemt sev vēlamo nosaukumu. Priekšlikums tika pieņemts un neviena no grupām uz citu apvienību nepārgāja.⁵¹

Nākamā sapulce notika 1946. gada 6. Septembrī Talsu apriņķa Usmas ezera rajonā 2 km austrumu virzienā no ezera, kurā piedalījās astoņu grupu pārstāvji no LNP „Kurzeme”, četru partizānu grupu pārstāvji no LNPO, un piecu patstāvīgu grupu delegāti.

Tika piedāvāts uzņemt LNP „Kurzeme” vienībā 5 jaunas grupas, kas līdz šim darbojās patstāvīgi, bet piedalījās sanāksmē:

1. Grupas komandieris ”Baltais Zobs” dislokācijas vieta Aizputes apriņķa Valtaiķu pagasts – 8 cilvēki
2. Komandieris leitnants Ozols. no Aizputes apriņķa Valtaiķu pagasta – 6 cilvēki
3. Komandieris Pēteris Ģibže Aizputes apr. Ulmales pagasts – 5 cilvēki
4. Komandieris Kauls – Aizputes apr. Kazdangas pag.- 7 cilvēki

5. Komandieris „Voldis” - 6 cilvēki, Kuldīgas apr., Kuldīgas pagasts.

Čekas aģenta iefiltrēšanās Usmas sanāksmē

Usmas sanāksmē piedalās čekas iefiltrētais aģents Margērs Vītoliņš, kā to nosauca partizāns „Kaminskis” – „Baltais Klakts”. Viņš sevi pozicionēja kā angļu aģentu. „Baltais Klakts” informēja, ka angļu valdība sniegsot materiālu palīdzību visiem Kurzemes partizāniem – ieročus, formas tērpus, izņemot maizi. Visu nepieciešamo piegādāšot ar lidmašīnām. Par angļu izlūk dienesta uzdevumiem partizāniem „Baltais Klakts” atbildējis, ka vajadzēšot pildīt visas angļu armijas pavēles, kura nozīmēs speciālu pārstāvi Latvijā, bet patstāvīgas akcijas partizāniem veikt aizliegts.

Viņš paziņoja, ka 1947. gadā Anglija pieteikšot karu Padomju Savienībai. Partizānu grupas būšot kā angļu armijas sastāvdaļas ienaidnieka aizmugurē. Viņam interesējot: 1) Vai Kurzemē ir partizānu grupas štābs? 2) Vai tiek izdota avīze? 3) Vai starp partizāniem ir autoritātes, kas pārstāvētu latviešu tautu?

⁵¹ LVA 1986. f., 1. apr., 28055 lieta, 1.sēj.,67.lpp.o.p.

Pirms atbildēt „Baltais Klakts” uzstādījis noteikumu, ka runāt varot tikai ar vienu personu t. i. ar visu grupu komandieri. Uz ko Pakulis un Dižgalvis atbildēja, ka tas notiks nākamo satikšanās reizi, kad „angļu aģentam” tiks stādīts priekša visu Kurzemes grupu vadītājs.⁵²

LNPA „Kurzeme” izveide

Bija jāpieņem aģenta uzstādījums – iepazīstināt ar visu grupu komandieri: „Bet mums bija divi grupējumi, ar dažādiem nosaukumiem, nolēmām sapulces dienas kārtībā nolikt jautājumu par LNPO un LNPA „Kurzeme” apvienošanu vienā apvienībā. Vārdu apvienošanā Dižgalvis deva LNPO vadītājam Feldbergam, kurš savā runā paskaidroja, ka tagad viņš piekrītot tam, ka galvenais nosaukumā ir „partizāni”, tā kā angļu armijas komandantūra partizānu grupas iekļaus savas armijas sastāvā un uzskata tās par darboties spējīgām ienaidnieka aizmugurē, tāpēc formējumam jānes „partizānu apvienības” vārds.”⁵³

Pēc Feldberga uzstāšanās pieņēma lēmumu:

1. Pieņemt latviešu nacionālo pretestības organizācijas partizānu grupas apvienības LNP „Kurzeme” sastāvā un pieņemt apvienībai jaunu nosaukumu – LNPA „Kurzeme” – latviešu nacionālā apvienība Kurzeme.

2. Vest turpmākās pārrunas ar angļu izlūkdienestu pārstāvjiem Latviešu Nacionālo partizānu apvienība „Kurzeme” vadītājam Pakulim „Šerifs”

3. Par oficiālu LNPA „Kurzeme” orgānu atzīt avīzi „Mūsu Sauksme” un citas avīzes izdot aizliegti.⁵⁴

Pēc tam tika pasaukts „angļu aģents” un Dižgalvis viņam paziņoja, ka visas Kurzemes partizānu grupu vadītājs ir Pakulis „Šerifs”, kurš pilnvarots vest visas pārrunas ar „angļu izlūkdienestu”.⁵⁵

Ē. Pakulis secina: „6. septembra sapulcē dienas kārtībā šis apvienošanas jautājums nebija iekļauts, jo nebijām ar Feldbergu tik tuvi pazīstami un gribējām

⁵² LVA 1986. fonds, 1. apraksts, 28055 lieta, 1.sējums – 89.lpp.o.p.

⁵³ LVA 1986. fonds, 1. apraksts, 28055 lieta, 1.sējums – 90.lpp o.p.

⁵⁴ LVA 1986. fonds, 1. apraksts, 28055 lieta, 1.sējums – 90.lpp

⁵⁵ LVA 1986. fonds, 1. apraksts, 28055 lieta, 1.sējums – 91.lpp

piestrādāt pie šī jautājuma, „Baltais Klakts to paātrināja, bet tas būtu noticis tuvākajā laikā.⁵⁶

Pēc visu grupu apvienošanas 6. 10. 46. LNPA „Kurzeme” sastāvā bija 17 grupas, no kurām LNPO Feldberga vadībā bija 4 grupas. Skaitliskais visu grupu kopskaits bija apmēram 250 cilvēku, no kuriem Feldberga pakļautībā bija apmēram 95 cilvēki.⁵⁷ Ansis Dižgalvis min 500 cilvēkus.

Apvienības LNPA „Kurzeme” ietilpa:

LNP „Kurzeme” 16 partizānu grupas:

1. Kabiles štāba grupa ar Pakuli „Šerifu” vadībā
2. Raņķu grupa, komandieris Kārklīšs „Atamans”
3. Abavas un Usmas grupa, komandieris „Oļģerts”
4. Puzes grupa, komandieris Brīvnieks „Misiņš”
5. Piltenes grupa, komandieris Višķinds
6. „Kanādas Piecīši” komandieris Čurišķis „Takubriesma” Valgales Veģu apkārtnē
7. Hofmaņa grupa no Kuldīgas pagasta
8. Grupa „Sesku Ūsa” no Vārmes un Lutriņu pagasta
9. Lažas Ģibžes grupa
10. Kazdangas Kaula grupa
11. Valtaiķu „Baltā Zoba” grupa
12. Leitnanta Ozola grupa no Valtaiķiem
13. „Volda” grupa no Kuldīgas
14. Ķingurtu grupa Ozoliņa „Džona” vadībā
15. Strazdes grupa, Kalnozola un Daugavieša vadībā
16. Engures grupa, Nikolaja Straumes un Pētera Čevera vadībā.

LNPO 4 partizānu grupas:

1. Alberta Feldberga grupano Ārlavas un Dundagas pagastiem
2. Bērtuļa Štrausa grupa no Lubezeres un Laidzes pagastiem

⁵⁶ I LVA 1986. fonds, 1. apraksts, 28055 lieta, 1.sējums – 92.lpp

⁵⁷ LVA 1986. fonds, 1. apraksts, 28055 lieta, 1.sējums – 82.lpp.o.p.

3. „Mazā Līzīte” no Sārnates

4. Grupa „Urā” Usmas ezera dienvidu daļa.

Anša Dižgalvja lietas pārskatā lasāms :„Sanāksmē piedalījās līdz 60 cilvēkiem no 16 grupām mūsu grupa bija centrālā, vadošā. Pieņēmām lēmumu rīkoties - fiziski iznīcinot tos, kas cīnījās pret mums, grupa uzlika Pakulim saistīties ar ārzemēm, bet netika izpildīts.”⁵⁸

.LNPA „Kurzeme” mērķi un uzdevumi

Pēc 1946. gada 6. septembra LNP „Kurzeme” un LNPO apvienošanas vienā apvienībā LNPA „Kurzeme” cīņas mērķis un uzdevumi pret padomju varu palika kā pirms apvienošanas. Veids kā izvērst cīņu – terors un laupīšanas. Tika izdota LNPO nelegālā pretpadomju avīze ”Mūsu Sauksme”, kas tika atzīta par vienīgo preses izdevumu apvienotajā apvienībā, izdot citas avīzes bija aizliegts.

Tika ieviestas dažas praktiskas darbības izmaiņas un pieņemts lēmums:

1. Lai valsts drošībnieki neatklātu partizānu apmešanās vietu, tika pieņemts, nometnes ziemošanai necelt, bet vest klaiņojošu dzīves veidu, sadaloties sīkās grupiņās
2. Jaunu partizānu uzņemšanu nometnē pakļaut tos stingrai, pamatīgai pārbaudei
3. Katrai grupai stingri noteikt darbības teritoriju un atbalstītājus.⁵⁹

Apvienībai centrālā štāba nebija, bet apvienības komandieris Ēvalds Pakulis personīgi ielika sev palīgus:

- Kārklīšs Fricis ”Mazais Šerifs”, komandiera vietnieks, kurš aktīvi bija darbojies jau apvienībā LNP „Kurzeme”
- Dižgalvis Ansis „Prokurors”, komandiera vietnieks organizatoriskajos jautājumos un priekšsēdis politiskās daļas LNPA „Kurzeme” jautājumos
- Vanags Jānis Kaminskis” LNPA „Kurzeme” sakaru daļas vadītājs, labi orientējies kartē un Kurzemes apvidū.

Nākamo sēdi tika nolēma sasaukt 30.10.1946.

⁵⁸ LVA 1986. fonds, 1. apraksts, 1033 lieta, 1.sēj.,161.lpp

⁵⁹ LVA 1986. fonds, 1. apraksts, 28055 lieta, 1.sējums – 172.lpp.

5.3. LNPA „Kurzeme” sagrāve

1946.gada 19.augustā tiek izstrādāts IeTK/VDTK kopīgs plāns ar specgrupu “Dubina”, “Dukāts” un “Lauva” izmantošanu nacionālpagrīdes grupu veidošanā Ventspils, Kuldīgas, Tukuma un Talsu apriņķos, bandformējumu un Kārkliņa bandštāba sagrāvē.. 1946.gada 15. Decembrī operatīvā IeTk/VDTK ziņo par pasākumiem, kuri veikti bandformējuma “Latviešu nacionālo partizānu apvienības “Kurzeme” sagrāvē.

IeM uzzināja par LNPA dibināšanu, taču acīmredzot operatīvu apsvērumu dēļ ļāva 1946. gada 6. septembrī sapulcei notikt.

Kamēr daļa partizānu vienības bija sanāksmē pie Usmas, 6. Septembrī notika IeTK karaspēka uzbrukums Kabiles grupai Kabiles mežā Rūpjupītes apkārtnē pie “Rūpju” mājām un Sieksātes grupai. Nometnes tika izpostītas, partizāni glābdames izklīduši, dežurējošie partizāni nogalināti, tāpēc “Baltā Klakta darbība netika atmaskota

Sanāksmē pie Usmas ezera “angļu agents” nekavējoties sāka rīkoties. Viņš piedāvāja partizāniem piegādāt viltotas pasēs un citus dokumentus, lai viņi varētu brīvi pārvietoties. 10. Oktobrī “Baltais Klakts” ieradās Pakuļa grupā un paziņoja, ka grupu pārstāvjiem jānododas uz Rīgu tikties ar angļu izlūkdienesta aģentiem un latviešu politiskajiem darbiniekiem.

“Baltais Klakts” un F. Kārkliņš devās uz Kabiles pagasta “”Kragēm” rakstīt pasēs un norunāja ar partizāniem J.Vanagu, A.Dižgalvi, R,Štāli satīties, lai atdotu pasēs pārstāvjiem, kas dosies uz Rīgu. Oļģerts Kārkliņš atgriezās nometnē ar savu un Ē.Pakuļa pasi. “Ieskatījos pasē, es pārlicinājos, ka pasēs rupji viltotas un ar tādām doties ceļā bīstami. Nolēmām ar Kārkliņu uz Rīgu nebraukt un brīdināt pārējos delegātus, bet bija jau par vēlu.”

E.Pakulis, O.Kārkliņš, A.Feldbergs, N.Straume un vēl lielāku grupu komandieri uz viltus tikšanos ar britu izlūkdienesta sūtni neieradās.

Ē.Pakuļa sagūstīšanai izmantoja IeM specgrupu, kuras labā strādāja par aģentu savervētais Kabiles partizānu grupas dalībnieks, LNPA “”Kurzeme” sakaru priekšnieks J.Vanags partizānu saukts par Kaminski, savervēts par speciģentu

kaujinieku ar segvārdu “Vinogradov” pēc tam, kad viņu 1946. gada 9. novembrī Kuldīgas apriņķī aizturēja IeM specgrupa.

“Mani arestēja 1946.gada 10. decembrī, kad tikos ar citu grupu pie “Kaminska”. Mēs bijām trīs cilvēki, bet viņi pieci. “Kaminskis” man teica, ka vņam vajag ar mums parunāties un pasauca mūs trīs sāņus maliņā no piecu cilvēku grupas.. Tajā brīdī dabūju sitienu pa galvu un, kad nācu pie samaņas, es biju sasiets un sapratu, ka Kaminskis ir IeT operatīvais grupas adrbinieks” atceras E..Pakulis.

Par Pakuļa grupas sagrāvi liecina čekistu operāciju rezultātu akts .1946. gada 10. decembrī. Latvijas PSR VDK IeTK priekšnieka vietnieks pulkvedis Sabitovs, Latvijas PSR vecākais pilnvarotais majors Vilhelms un Latvijas PSR jaunākais leitnants Kabanovs sastādījuši aktu par to, ka 1946.gada 10. decembrī 10.00 Kuldīgas IeTK operatīvās grupas spēkiem noorganizāta akcija Ē.Pakuļa bandas likvidācijai Kabiles pagasta mežā koordinātes 16 – 82. Pēc iegūtās informācijas, ka Ē.Pakuļa grupa atrodas šajā vietā, tika izsūtīta operatīvā grupa tās iznīcināšanai, kaujā divi partizāni – Voldis Šmits un Emīls Grīnmanis, kuri bruņoti pretojās, tika nogalināti, bet Ē.Pakulis tika sagūstīts.

Ēvaldu Pakuli notiesā 1947. gada 29. jūlijā pēc Padomju Krievijas Federācijas 1926. gada Kriminālkodeksa 58 – 1 a, 58 – 8, 58 – 9, 58. -11 pantiem par kontrrevolucionāru darbību un nodevību pret dzimteni, par teroraktiem, kas veikti pret padomju aktīvistiem piespriežot nāves sodu.. Bet 1947. gadā maijā atceltā nāves sprieduma vietā piespriests 25 gadu ieslodzījums labošanas darbu nometnē.

Saskaņā ar 1946. gada 9. maija sanāksmes lēmumu Ē.Pakuļa nāves vai aresta gadījumā apvienības vadība līdz nākamajai grupu pārstāvju sanāksmei pāriet Kabiles grupas komandierim. Par tādu kļuva Voldemārs Poļakovs, bet viņš tika nošauts IeTK operācijas rezultātā Zantes pagasta “Mazskuju” mājās 1946.gada 28. decembrī. Es domāju, ka apvienības vadību var uzņemt grupas vadonis”Oļģerts”, bet ar nosacījumu, ja viņa grupa netiks pakļauta IeTK operatīvajam triecienam.

Bet tā tika pakļauta IeTK operatīvajam triecienam 1947. gada janvārī. Pret A.Feldberga partizānu grupu Ventpils apriņķa Dundagas pagastā VDM Talsu apriņķa daļa 1946. gada decembrī izstrādāja plānu specgrupas izmantošanai.

LNPA “Kurzeme” vadības likvidēšana pārtrauca novada partizānu grupu centralizāciju, taču grupas aktīvi darbojās arī 50. gadu sākumā. Atsevišķi Puzes –

Piltenes grupas partizāni turpināja slēptis līdz 1956.gadam, bet pēdējo zināmo Kurzemes partizānu Arnoldu Spāri arestēja 1960. gadā.